

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת כי תשא

שתי מצוות בפסוק אחד

שתי מצוות שונות בתכלית מופיעות יחד בפסוק אחד:

"רִאשִׁית בְּפִרְיֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשֵׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ" (שמות לד, כו).

המצווה הראשונה מורה לחקלאי להביא לכוהן בבית המקדש את הפירות הראשונים שצמחו בשדהו משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל. דין פירות אלו כדין תרומה, והם אסורים באכילה ובהנאה לבעליהם.

המצווה השנייה אוסרת לבשל יחד בשר וחלב, לאוכלם יחד וליהנות מכל תערובת שלהם. ה"גְּדֵי" במצווה זו מייצג את כלל הבהמות.

מצוות הביכורים מתקיימת בחוץ, בהבאת הפירות לבית המקדש. איסור בישול בשר בחלב ממוקד בתוככי הבית, במטבח המשמש להכנת האוכל. מדוע נכרכו יחדיו שתי מצוות כה שונות?

עיון בדברי הרשב"ם על איסור בשר בחלב שופך אור על הקשר בין המצוות.

האיסור לבשל בשר בחלב מוצג בתורה בדרך תמוהה: "לֹא תִבְשֵׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ". הרשב"ם מבאר¹ כי התורה מחנכת אותנו לפעול ברגישות, שכן הגדי שנולד, כשאר ולדות הבהמה, מתקיים ביניקת חלב אימו – והריגתו באמצעות הדבר המעניק לו חיים מבטא חוסר רגישות זועק.

אף שלכאורה אין לבהמות רגשות, ואף שמותר לאכול בשר בעלי חיים לצורכי האדם, אסור לעשות זאת בדרך שמכבה כל ניצוץ של רגשות אנושיים. הידיעה שלא הכול מותר מעמיקה בנו את רגשות החמלה ומסייעת לנו להתעלות בחיינו מעבר לצרכינו הבסיסיים.

מצוות הביכורים תובעת גם היא מן האדם להתעלות. כמו האדם הפשוט, המתעלה בהחלת רגשות החמלה על החי תוך עידון תאוותיו ורצונותיו, ואינו נהנה מתערובת המפגינה אטימות רגשית כלפי בעלי החיים, גם החקלאי המביא את פירותיו לכוהן בבית המקדש מוותר על המעולה שבפירותיו למען מטרה עילאית – ומוכיח שעל אף היותו איש אדמה הוא מסוגל להתעלות ואינו מקובע בארציותו.

המשותף לשתי המצוות הוא אפוא ששתיהן מגביהות את האדם למעלה מהארציות הטבעית, וששתיהן מעידות שהוא אינו משועבד לתאוותיו או למשלח ידו.

מצוות אלו מרוממות את עם ישראל מאנשי אדמה לאנשי קודש.

שאל דוד בוצ'קו

¹ על הפסוק המקביל בפרשת משפטים (שמות כג, יט).